

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- NOV. 2000

D E P L A T E v.z.w.**TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"**

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

Secretaris
F. HUBRECHTSSEN
Gerststraat 35 A
8400 Oostende
Tel-Fax 059/50.71.45

Verantwoordelijke uitgever
O. VILAIN
Rogierlaan 38/11
8400 Oostende
Tel 059/70.92.05

Penningmeester
J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende
Tel-Fax 059/70.88.15

REKENINGEN
750-9109554-54
000-0788241-19

JAARGANG 29**NUMMER 11****MAAND november 2000****Prijs per los nummer : 60 Fr.****IN DIT NUMMER**

- blz. 206 **K. VERWAERDE** : De begraafplaats aan de Stuiverstraat en de Nieuwpoortsesteenweg (deel 2 en slot).
- blz. 219 **R. TIMMERMANS** : Gedenksteden en -platen te Oostende (1^e deel).
- blz. 222 **M. CAPON** : De Grote Prijs van Oostende 1933. Eerste groot wielercriterium van Oostende.

Er werd een vergissing begaan bij de nummering van het tijdschrift

Gelieve volgende verbetering aan te brengen

Nummer 6 (juni-september 2000) wordt nr. 6-9

Nummer 7 (oktober 2000) wordt nr. 10

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

NOVEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 23 november om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **HET ONTSTAAN VAN DE VOLKSBOND TE OOSTENDE**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Lionel DEWULF**

Dhr **Lionel DEWULF** is een minzame rasechte Oostendenaar van de jaargang 1946. Hij maakte kennis met alle deugden en noden van de Collegetijd waarna hij rechten ging studeren te Leuven.

Hij droeg de zwarte toga met het witte befje een tijdlang te Oostende maar werd er een paar jaar later substituut bij de arbeidsrechtbank.

Voor het ogenblik is dhr DEWULF raadsheer bij het Arbeidshof van Gent.

Hij is een eminent effectief lid van onze kring en was tevens ook hoofdauteur van het boek "100 jaar Volksbond Oostende 1896-1996" dat in 1996 verscheen.

Hetgeen in de volksmond voor "Volksboend" staat, is eigenlijk heel wat meer dan het populaire café en de verdwenen cinema Nova in de Dr. L. Colensstraat nr 7 (vroeger was dat nog een deel van de Stockholmstraat) en gelegen rechtover de vergaderlokalen van de VVF en uw eigenste vereniging.

De "Volksbond" werd als een overkoepelende vereniging op 15 maart 1896 boven de doopvont gehouden in café 't Bronzen Peerd in de toenmalige Weststraat nr 5 (nu Adolf Buylstraat) te Oostende. De Katholieke Volksbond is ontstaan uit de sociale strijd om ontvoogding van arbeiders en kleine middenstanders, maar was tevens politiek gericht tegen de toenmalige machthebbers. Tevens moest de Volksbond verhinderen dat christen arbeiders bij de Socialisten en Daensisten aansloten. In 1895 waren er tussentijdse verkiezingen voor de Kamer en de uitslag was een succes voor de Oostendse Daensisten: zij behaalden in het kanton Oostende 21,8% van de stemmen, de liberalen 24,8%, de socialisten 17% en de katholieken 36,3%.

De oprichting van de Volksbond was een reactie op de smadelijke verkiezingsnederlaag van 1895. En met de stichting in november 1896 van een officiële mutualiteit of Maatschappij van Onderlinge Bijstand: "Spaarzaamheid en Broederliefde" werden de grondvesten van een actieve sociale beweging gelegd.

Deze voordracht is een must voor al wie zich interesseert voor de sociale en politieke geschiedenis van Oostende, zo'n 100 jaar geleden. De spreker brengt het ons allemaal op een zeer overzichtelijke wijze en vergeet daarbij geenszins de belangrijke figuren als Dr.Colens, Leon Spilliaert, Aimé Smissaert, Hendrik Baels, Karel Goetghebeur, Bertha Tratsaert e.a.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

DECEMBER I – ACTIVITEIT. Diner en kleinkunstavond

Onze jaarlijkse kleinkunstavond voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 2 december 2000 om 18u30

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat

Op het menu staan

Degustatie: fijne hapjes als starter van uw maaltijd

“Civée Lacoste Méthode traditionnelle”

Fantasie van de eend

Schotel met zowel gerookte borst als filet mignon en mousse de canard
Reductie van Muscat de Riveshaltes

“Edelzwicker van het huis Zimmerman”

Ballotine van parelhoen gevuld met ganzelever uit Handzame
Gesmoorde woudvruchten (eekhoortjesbrood, lentin-lutins)

“Terre de Dieu Vin de pays d’Oc”

Bavarois van “dark and light” chocolade
Enkele blaadjes in marsepein

“Koffie”

Het zang-ensemble “Circulus” uit Oudenburg vergast ons na de maaltijd op een repertoire van liederen met betrekking op “Water en Zee”. En gezien de tijd van het jaar zullen enkele kerstliederen zeker niet ontbreken.

De deelname in de kosten bedraagt 1.250 Fr. Hierin zijn begrepen : aperitief, maaltijd, de wijnen en de koffie en het optreden. De drank die eventueel na de maaltijd gebruikt wordt, is uiteraard niet inbegrepen.

De deelname gebeurt door storting op rekening 380-0040384-06 van Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding “deelname aan de kleinkunstavond en diner op 2 december met X personen en dit vóór 28 november. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.

LET OP : DE AVOND BEGINT OM 18u30 EN NIET OM 19u ZOALS VORIGE JAREN.

DE BEGRAAFPLAATSEN AAN DE STUIVERSTRAAT EN DE NIEUWPOORTSESTEENWEG

door Koen VERWAERDE

Deel 2 Een wandeling doorheen de begraafplaats aan de Stuiverstraat - "het thuyntjes kerkhof"

Gesluierd, het hoofd naar de grond gericht, handen in de hals, de ontwrichting dragend, het lichaam gebogen, door het sjouwen van intens verdriet. De pleuranten van beeldhouwer Geo VERBANCK. Gehouwen en gestileerd uit zandsteen, geplaatst op hoge vierkante pijlers in hardsteen. Symmetrisch geplaatst, aan beide zijden van de inkompoort, zijn deze figuren van 2,5 meter hoogte goed zichtbaar van buiten de begraafplaats. Ze torenen uit en vragen terughoudendheid, respect bij het betreden van de begraafplaats. Deze beelden zijn uitgevoerd in art déco stijl en zijn zichtbaar expressionistisch. Vermoedelijk zijn deze beelden een eigen versie gebaseerd op de gesculpteerde "pleuranten", welke de graven versieren van Filips de Stoute en zijn zoon Jan zonder Vrees in Dijon.

Geo VERBANCK

Georges VERBANCK, gekend als Geo VERBANCK, vader van Karel VERBANCK, architect en stedenbouwkundige uit Oostende, werd geboren in Gent op 28 februari 1881 en overleed in Aartselaar op 12 december 1961. Liep daar school tot aan zijn veertiende jaar. Zoals het gebruikelijk was in die tijd zal Geo VERBANCK, nog kind zijnde, gaan werken om zijn "kost" te verdienen. Als leerling in een meubelzaak leert hij de fijne knepen van het kunstig houtsnijwerk kennen welke de toen in zwang zijnde versierde buffetkasten tooien. Hij schrijft zich in in de academies van Gent -rond 1897- (o.a. bij J. DELVIN) en van Brussel -rond 1905- (bij CH. VAN DER STAPPEN). In zijn eerste jaren academie volgt hij avondschool en werkt hij overdag bij diverse meubelzaken en beeldhouwers om in zijn levensonderhoud te voorzien.

Van 1925 tot 1941 is hij leraar aan de Gentse academie. Na 1906 raakt hij bekend en komt geleidelijk naar buiten via onder andere diverse tentoonstellingen en ontvangt daarvoor lovende kritiek. Zo behaalt hij o.a. de tweede prijs in de grote Staatsprijs voor beeldhouwkunst.

Zijn bekendste werk is het decoratief opgevatte gedenkteken van de gebroeders VAN EYCK (1913) dat zich naast de Sint-Baafskathedraal in Gent bevindt en waarvoor hij de verdienstelijke officiële erkenning krijgt. In 1921 wordt hij Ridder in de Kroonorde. Hierna komen talloze officiële opdrachten binnen en zetelt hij als eminentie in commissies. Ook stelt hij met regelmaat zijn werk tentoon in verscheidene steden in België; maar ook daar buiten zoals bijvoorbeeld in Parijs, Berlijn en Madrid. Bij zijn overlijden was Geo VERBANCK een gekend beeldhouwer met een ruim oeuvre: grafmonumenten, bas-reliëfs en plaketten voor gebouwen, portretbustes, alsook nog enig ongebonden en/of niet-onderworpen beeldhouwwerk. Zo is het thema "vrouw en kind" een terugkomend voorbeeld van dit laatste. Bij het definiëren van zijn persoonlijke stijl kan men stellen dat Geo VERBANCK evolueerde van aanvankelijk Art Nouveau stijl naar Art Déco om uiteindelijk te eindigen in een realistisch weergave en stijl.

Naamzuilen

Na de pleuranten bekijken we de naamzuilen van de op zee verongelukte vissers.

Wat onmiddellijk in het oog springt is de aanwezige symmetrie, de evenredigheid, de links en rechts in spiegelbeeld staande kolommen in harmonie geplaatst met de open omgeving van groen en van het geplaveide. Ingevolge een gemeenteraadsbesluit van 29 december 1936 gaf het toenmalig

College de opdracht aan de technische dienst een dossier op te maken voor de oprichting van twee gedenktekens "*ter nagedachtenis van de op zee verongelukte visschers wier lijken niet opgevischt noch aangespoeld zijn*".

Het schepencollege besliste in zijn zitting van 13 juli 1937 de werken toe te wijzen aan de firma P. BOURY voor de prijs van 19.869,42 frank. Dit zelfde jaar werden de werken uitgevoerd.

In 1956 diende men wegens plaatsgebrek twee nieuwe kolommen bij te plaatsen (zie de slachtoffers 2de wereldoorlog). De werkzaamheden werden uitgevoerd in het jaar 1957 door het eveneens niet meer bestaande Oostendse natuursteenbedrijf Charles MISSIAEN voor een bedrag van 134.583,65 frank.

Tot op vandaag (15 augustus 2000) zijn er 186 namen in bronzen letters op drie van de vier naamzuilen aangebracht. Bemerk het soms veelvuldig aangeven van sommige namen, bijvoorbeeld de naam "DELEY". Immers het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Visser, is altijd een beroep geweest van vader op zoon, al of niet gekoppeld aan de economische conjunctuur waarvan het vissersmilieu nooit werd gespaard. Zo gebeurt het dikwijls dat wanneer een schip vergaat, de opvarenden, vader en zoon of soms twee broers, gezamenlijk ten onder gaan. Er dient hier evenwel opgemerkt dat de namen te vinden op deze kolommen deze zijn van de trieste rechthebbenden van wie het lichaam nooit werd teruggevonden.

Door de tijd heen zijn hier evenwel fouten gemaakt. Er prijken namelijk toch namen op van vissers van wie het stoffelijk overschot werd teruggevonden en zelfs komt er een naam op voor van een persoon die niet via het vissersberoep maar tijdens zijn dienst bij de Belgische Zeemacht als opvarende op zee verdween.

Adolf VAN GLABBEKE

Vorbij de naamzuilen vind je rechts het familiegraf van "Adolf VAN GLABBEKE", oud-burgemeester van de Stad Oostende, 1953 - 1958.

VAN GLABBEKE is geboren te Oostende op 08 augustus 1904. Hij studeerde af aan het Koninklijk Atheneum om vervolgens aan de VUB de diploma's van doctor in de rechten, licentiaat in zeevaartrecht en in economische en financiële wetenschappen te behalen.

Eens zijn studies voorbij vertrok de naar kennis hunkerende VAN GLABBEKE naar de Verenigde Staten waar hij aan verscheidene universiteiten cursussen volgde. Na zijn terugkeer schreef hij zich in aan de balie van Brussel.

In tussentijd had hij zich ook geëngageerd in de politiek. Aanvankelijk als privé-secretaris van de minister van landsverdediging om later, in 1936, verkozen volksvertegenwoordiger te worden van de liberale partij in het arrondissement Oostende-Veurne-Diksmuide.

In 1945 met name in het laatste oorlogskabinet (1945) wordt hij minister van Binnenlandse zaken. Na de bevrijding, in de eerste regering, krijgt hij dezelfde portefeuille. Daaropvolgend wordt hij, in 1946, minister van Justitie, in 1949 -1950 minister van Volksgezondheid en Gezin en in 1954 - 1955 minister van Openbare Werken en Wederopbouw. Het is gedurende zijn laatste ministerspost dat VAN GLABBEKE ook het ambt van Burgemeester van Oostende waarneemt. Er dient eerlijkheidshalve op gewezen dat gedurende zijn 6 jaar burgemeesterschap heel wat is verwezenlijkt. Het nieuwe postgebouw, de autosnelweg "Brussel - Oostende" (doorgetrokken tot in het hart van Oostende) en de Koninklijke Villa zijn hier enkele voorbeelden van. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 12 oktober 1958 lijkt de stembusgang van een dergelijke aard dat een Rooms-rode coalitie een einde brengt aan en dus geen tweede ambtstermijn voor VAN GLABBEKE als laatste liberale Burgemeester.

Zes maanden later, op 5 juli 1959, overlijdt Adolf VAN GLABBEKE. Dit na een werkbezoek aan Belgisch Kongo, in opdracht van de Centrale der Liberale VAKBONDEN. Getroffen door een hersenbloeding sterft hij in Zanzibar in de ouderdom van bijna 55 jaar.

Henri VANDEPUTTE (merkpunt 1)

Onmiddellijk rechts van het familiegraf van Adolf VAN GLABBEKE, in een iet wat vergeten hoek, ligt het niet alleen merkwaardige maar ook naar mijn gevoel bescheiden grafteken van Henri VANDEPUTTE. Als opschrift leest men "Hommage au poète", Eerbetoon aan de dichter. VANDEPUTTE, geboren in Schaarbeek op 17 februari 1877, vestigde zich in de jaren twintig in Oostende en was werkzaam bij de redactie van "Le Carillon". Ook bekleedde hij verscheidene functies in het Kursaal en in de Société Les Palaces d' Ostende. Tussen de twee wereldoorlogen was hij Directeur Artistique van het Casino-Kursaal. Hij was een vriend en vertrouweling van Ensor. Noemde zichzelf "un poète en hiver" omwille van het feit dat hij zijn dichtersactiviteiten 's winters beoefende. Immers in de zomer had hij zijn handen vol met het reilen en zeilen van zijn functie als directeur. De tweede wereldoorlog zal hier evenwel een einde aan stellen.

Geen Kursaal, geen werk, zal VANDEPUTTE gedacht hebben en hij besloot daarom een boekenwinkel te openen in de Madridstraat. Een jaar v  or zijn overlijden, in 1951, verkocht hij de zaak en zijn persoonlijke bibliotheek aan de stadsbibliotheek. Henri VANDEPUTTE overleed op 5 april 1952.

Opmerking

Vooraleer met de verkenningstocht verder te gaan is het goed om even duidelijkheid te stellen m.b.t. de situering en/of plaatsaanduiding van graven. Bij elke bijzetting, in grafkelder -grond - columbarium, wordt er een identificatienummer meegegeven. Dit nummer (loden plaatje) correspondeert met het nummer van de inschrijving van de overledene in de begrafenisregister die plichtsgetrouw bijgehouden wordt. Daarnaast is er ook een aanwijzingsnummer. Bij recente graftekens, lees grafmonumenten, wordt dit nummer aangebracht (verplicht) aan de rechterkant van de verticale rand van de deksteen. Dit aanwijzingsnummer bestaat uit drie getallen. Bijvoorbeeld het aanwijzingsnummer van Henri VANDEPUTTE is 16.02.01. Het eerste getal geeft het perk aan, perk 16 dus; het twee getal geeft de rij aan, rij 02; en tenslotte het laatste getal is deze die de plaats in de rij aangeeft, in dit concreet geval de eerste plaats, aldus graf 01. Deze uitleg is nodig voor de verdere verkenning van de begraafplaats.

Het verder zetten van de wandeling

We bevinden ons dus aan het graf van dichter VANDEPUTTE. We draaien ons 180   om en kijken zo op de twee treurwilgen voor ons. Tussenin deze treurwilgen vervolgen we onze weg. Ongeveer een 30 meter verder bemerkt U een reeks recent gebouwde grafkelders. Halfweg de eerste rij met aanwijzingsnummer 16.15.19 ligt het graf van de ouders van oud Burgemeester Julien GOEKINT. Men gaat verder door tot aan de volgende groep treurwilgen. Men slaat rechts in, tussen de bomen door en vervolgt de weg tot aan de laatste twee bomen. Vervolgens gaat men links af en aan de linkerkant op de hoek ligt het graf van de familie DEFOOR.

Gaston EYSSELINCK (merkpunt 2)

Toevallig of niet, in dit perk 22 zijn er twee grafmonumenten, met name deze van de familie DEFOOR, met aanwijzingsnummer 22.09.01, en deze van wijlen mevrouw Georgette TROY, met aanwijzingsnummer 22.11.69, beiden ontworpen door architect EYSSELINCK.

Gaston EYSSELINCK werd geboren in Tienen op 12 oktober 1907 en overleed in Oostende op 06 december 1953. Hij was architect en Stedenbouwkundige. Behaalde zijn diploma aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent (1928). Rond 1924 kwam hij in contact met Le Corbusier (Kubistische volumes) en werd in 1933 leraar aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent.

In 1934 krijgt hij de VAN DE VEN-prijs. Rond 1945 is hij dan leraar in de Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen. Hij was de ontwerper van het nieuwe Postgebouw (1945 - 1951) aan de Hendrik Serruyslaan in Oostende. Het was het enige gebouw uit die tijd welke de traditie van de

moderne architectuur tegelijkertijd voortzette en oversteeg. In die periode liet hij zich dan ook gelden als voorman van de naoorlogse architectengeneratie van België.

Gaston EYSSELINCK werd op deze begraafplaats bijgezet; begraven in het perk 16 rij 18 graf 15. Een concessie voor vijftien jaar met een vergunning voor bijzetting in grond. Dit perk werd hernomen op 31 juli 1987. In 1990 werden er op dit perk grafkelders aangelegd (zie ouders Julien GOEKINT).

Opmerking

Wanneer men vóór het graf van wijlen mevrouw Georgette TROY staat ziet men aan de rechterzijde een klein gebouwtje staan. Dit is het "wachthuisje", zoals het personeel, werkend op de begraafplaats, het noemt. In deze ruimte worden lijkkasten in bewaring gehouden tot aan de dag van bijzetting of in geval van urnen tot op het ogenblik van verstrooiing der assen. Om niet verder in te gaan op deze materie kan er nog gesteld worden dat het gebruik van deze ruimte, door de huidige evolutie in de lijkenbezorging (gebruik van Funerarium), slechts zeer miniem is. Om de wandeling verder te zetten dient men zich te begeven naar dit gebouw.

Men plaatst zich met de rug naar het gebouw toe om zo de volgende plaatsruimte te verkennen. Rechts, nog steeds in het perk 22, halfweg de nieuw aangeplante heg, ligt het graf van Léandre VILAIN.

Léandre VILAIN (merkpunt 3) aanwijzer -22.12.60 -

Léandre VILAIN geboren op 26 december 1866 in Trazegnies, een dorp tussen Charleroi en La Louvière, provincie Henegouwen. Van huize uit geen connecties met muziek (vader was opzichter bij de koolmijnen van Courcelles), begon VILAIN muziekstudies bij Jacques-Nicolas (Jaak Nikolaas) LEMMENS, aan het Lemmensinstituut te Mechelen. In deze school werd men opgeleid in godsdienstige muziek tot vorming van organisten, kapelmeesters en zangers.

Na de dood van LEMMENS op 30 januari 1881 volgde hij orgellessen aan het conservatorium bij de beroemde Alphonse MAILLY en behaalde er zijn diploma in 1889. Het jaar daarop, met name op 03 maart 1890, werd hij organist van de SS. Petrus en Pauluskerk te Oostende. Ontegenzeggelijk is het zijn doorzetten en virtuositeit welke hem eigen zijn, die hem enige tijd later ook titularis maken van de orgelbank van het Casino-kursaal. Vanaf dat ogenblik brengt VILAIN, elk seizoen, dagdagelijks recitals en voornamelijk arrangementen van populaire klassieke muziek. Ook de zondagse hoogmissen waren zijn wekelijkse traktaat voor gegadigden welke deze nooit wensten te missen. Zo werd VILAIN een alom geprezen organist, gevraagd voor diverse concerten in binnen- en buitenland. Londen, Rome, Marseille zijn hier voorbeelden van. Ook componeerde VILAIN zelf werken waaronder een "treurmars" opgedragen aan zijn leermeester MAILLY.

Maar tijden veranderen en dit gelde ook voor VILAIN.

In 1909 overlijdt Leopold II, de eerste wereldoorlog breekt aan, het sociaal toerisme vindt zijn ontstaan en Oostende verliest beetje bij beetje zijn mondaine uitstraling. Ook op het gebied van muzikale smaak zal veel veranderen. Wat moest men met romantische muziek (interpretaties)?

Maar VILAIN heeft nog zijn bewonderaars welke wekelijks zijn werk komen beluisteren in de SS. Petrus en Pauluskerk. Inmiddels was VILAIN leraar geworden aan het conservatorium van Gent; hij gaf er les van 1922 tot 1931. Op 03 maart 1940 vierde hij zijn gouden jubileum als organist. Voor deze gelegenheid werd op het doksaal van zijn kerk een herinneringsplaquette aangebracht om hem te huldigen. Vijf jaar later, op 16 november 1945, overlijdt hij in de ouderdom van bijna 79 jaar.

Léon SPILLAERT (merkpunt 4) aanwijzer -22.16.82-

We keren terug naar het wachthuisje en slaan rechts af, we bevinden ons nog steeds in het perk 22. Op de grond bij het begin van elke rij bemerkt men een zwart geschilderde strook met witte letters. Deze aanduiding heeft ons het perk aan alsook de rij waar men langskomt.

Ter hoogte van rij 18 dient men in te slaan. Het vijfde graf van de hoek is het graf van de kunstschilder Léon SPILLIAERT. Wat onmiddellijk opvalt is de eenvoud en de sereniteit van dit grafmonument welke de persoonlijkheid en het werk van de meester illustreert.

SPILLIAERT werd geboren in Oostende op 28 juli 1881 en overleed in Elsene (Brussel) op 23 november 1946 (vestigde zich aldaar in 1935). Zoals Ensor één van Oostende 's internationaal gerenommeerde kunstschilders.

Schilder en tekenaar, maar voornamelijk autodidact. Zijn voorkeur ging uit naar aquarel, gouache, Oost-Indische inkt, pastel en kleurpotloden; technieken, materialen en materieel welke hij vaak simultaan toepaste. Vanaf zijn debuut had hij een eigen stijl en koloriet, die soms banaal aandoen, maar meestal getuige zijn van een zeldzame verfijning. Zijn werk vertoont raakpunten met het Symbolisme maar sluit aan bij het Surrealisme. Hij schilderde vooral verlaten stranden en zeedijken, stilleven, sombere interieurs met spiegels en vrouwen.

In deze werken vindt men gevoelens van vereenzaming maar ook angst voor een niet te definiëren dreiging. Persoonlijk voel ik zijn werk aan als deze van een label iemand waarvan depressie de drijfveer was van zijn toch briljante oeuvre.

Nieuwe grafkelders - Kinderperk - Britse Ereperk - Strooiweide - Columbarium

We gaan terug naar het begin van deze rij en vervolgen de zoektocht door naar links af te slaan richting treurwilg staande op het einde van dit voetpad. Bijna op het einde, rechts, staan recent geplaatste grafkelders, gedeeltelijk vergund. Deze grafkelders zijn de laatste waarvoor een concessie kan aangevraagd worden. Bij gemeenteraadsbesluit van 25 juni 1999 werd immers beslist om deze wijze van bijzetting naar de toekomst toe niet meer toe te passen. Enkel nog de beschikbare grafkelders mogen vergund worden. Aan de treurwilg aangekomen ziet men wat ik noem "de meest diep treurige en beklagenswaardige plaats" van de begraafplaats: het kinderperk.

Bemerk hierbij het grafje met kinderfiguurtje. Een eind verder heb je ook het grafje van Nicky BATTEAUW, 1985 - 1992. Dit kind was spelend op het strand in een put terecht gekomen welke jammer genoeg tijdens het spel dichtsloeg. Weken heeft men naar het kind gezocht tot aan, de helaas, toevallige ontdekking ervan op het strand.

Vervolgen we onze weg, dan bemerken we, rechts voor, het Britse Ereperk. Bijna op het einde van dit perk, ter hoogte van de calvarie, bevindt zich het "cross of sacrifice" (het kruis van zelfopoffering). Naar jaarlijkse gewoonte, ter gelegenheid van het "Week-end of Remembrance" (eerste weekend van oktober), heeft er door de Oostendse prominenten, het College van Burgemeester en Schepenen, de raadsleden en de diverse vaderlandslievende Organisaties en de nog aanwezige Anglicaanse gemeenschap met name door de Rev. D. LYONS, dominee, een bloemenhulde plaats uit erkentelijkheid vanwege de Oostendse en Belgische bevolking.

Dit terrein, zoals alle Britse begraafplaatsen over het ganse land behoudt een eeuwige vergunning en wordt beschouwd als Brits grondgebied. Onmiddellijk na het Britse Ereperk, slaat men rechts in. Links ziet men de calvarie die deel uitmaakt van het Belgische Ereperk (platliggende zandstenen graftekens). Op deze wijze betreedt men het perk waar het columbaria en de strooiweide zich bevinden (beide constructies werden in gebruik genomen respectievelijk op 29 september 1975 en op 28 november 1973). De columbaria(-muur) achter de calvarie is een ontwerp van de Stadsingenieur Arnold DEVOS.

Men begeeft zich naar de strooiweide tot aan de luifel. Links en rechts zijn er twee ligplaatsen voor bloemen. De vorm van deze ligplaatsen is geïnspireerd op een traan, de uiting van spijt en verdriet. Op de strooiweide zelf (enkel toegankelijk voor stadsbeambten), staat rechts een monument die de naam draagt "De Levensboom".

Het stadsbestuur bestelde dit monument in 1976 na een beperkte wedstrijd waaraan o.m. Paul VERMEIRE, Gérard HOLMENS en Jacky DEMAUYER deelnamen. Het was de heer Jacky

DEMAEYER die deze wedstrijd won. Het beeld heeft een totale hoogte van 6,5 meter. Het is een compositie van een betonnen kolom met daarop een bronzen sculptuur.

Dit monument stelt met elkaar verbonden zaadvormen voor. Deze zaadvorm staat voor "verbinding - ontluiking - leven - groei en energie".

Jacky DEMAEYER (merkpunt 5)

De heer Jacky DEMAEYER geboren in Oostende op 6 juni 1938. Voormalig onderwijzer van beroep is DEMAEYER een autodidact kunstenaar. Hij begon aanvankelijk als kunstschilder (in 1959). Zoals hij het zelf stelt wandelde hij vaak langs de zee op het strand waar hij het geërodeerde aangespoelde wrakhout naar huis meenam. Aangevuld met andere afgedane houtconstructies zoals restanten van oude meubelen construeerde hij zijn eerste assemblage beelden. Vanaf 1968 ontwikkelde hij zijn totemfiguren uit eikenhout geïnspireerd door verafgodingsbeelden van oude en primitieve volkeren. Nog later evolueert het werk van DEMAEYER tot sculpturen met strakke geometrische vormgeving. Het thema welke hij hierbij hanteerde heeft steeds betrekking op de mens, dier en/of plant; maar ook op de groei en voortplanting. Zijn stijl is gekenmerkt door het streven om zijn beelden in vereenvoudigde maar karakteristieke vorm uit te beelden. Dit om de toevallige toeschouwer in staat te stellen, na een globale waarneming, het beeld direct te begrijpen en toch het mysterieuze ervan te behouden.

Parkgraven

Men verlaat de strooiweide dat door sommigen ook wel een strooiakker wordt genoemd.

Men gaat de tweede legplaats van bloemen voorbij. Voor ons zien we een kleine verhoogde voetwegel in silexdallen welke aan de linkse kant is afgebakend door een columbarium.

Dit is de voetwegel welke loopt naar wat men in de volksmond noemt het "perk VANHOORNE" of officieel "de parkgraven". De naam perk VANHOORNE komt van de initiatiefnemer en dusdanig bezieler van dit perk waarbij de hoofdmoot het bijzetten is van stoffelijke resten in een omgeving van groen. Dit perk heeft naast het gegeven van groene omgeving de eigenschap dat men er begraven wordt in volle grond en dat de graftekens, door de stadsdiensten bemiddeld en geplaatst door privé firma's, eenvormig en in zandsteen zijn.

Dit perk kent een duidelijk succes en dient jaarlijks uitgebreid. Diverse prominenten (schepenen van de stad Oostende) zijn hier begraven waaronder als eerste concessiehouder in dit perk Louis VANHOORNE (35.01.01), Schepenen Raymond MIROIR (35.08.12) en Henri DUMAREY (35.03.15). Ook ligt hier de glazenier Cor WESTERDUIN (35.01.65).

Cor WESTERDUIN (merkpunt 6) aanwijzer - 35.01.65 -

Wie was Cor WESTERDUIN ?! Geboren in Schavelingen (Nederland - Den Haag) op 26 december 1901 toonde Cor (Cornelius) WESTERDUIN reeds vroeg interesse voor de grafische kunst.

Als jongen van veertien zocht hij met regelmaat het gezelschap op van de glasschilders in zijn buurt. Zo ging hij in 1915 in de leer bij de glazenier LIEFKENS in Den Haag en volgde er ook lessen aan de academie. Tien jaar later, in 1925, ging hij werken bij Eerwaard STEYVAERT in Schaakboek en bleef daar werken tot 1929. Vervolgens ging hij bij het atelier van SPRETERS in Laren werken tot 1932. Bij deze laatste beperkte zijn activiteiten zich niet enkel meer tot het schilderen. Daar sneed, zette en monteerde hij ook kunstbladen. In 1929 huwde hij Angel VAN RYCKEGHEM uit Westende-Bad. Na 1932 vestigde hij zich als zelfstandige. In 1936 verhuisde WESTERDUIN naar Oostende waar hij een atelier opent in de Plantenstraat nr. 54 en vanaf 1947 in de Zwaluwenstraat nr. 124. WESTERDUIN leverde in 1938 de glasramen voor het nieuwe Gerechtshof en de Godelievekerk (beide gebouwen waren ontworpen door Sylvain SMIS, architect). De glasramen van beide gebouwen kon hij leveren door tussenkomst van zijn vriend E.H. Albert LOWIE, pastoor te Mariakerke, die een bewonderaar was en dus een intense waardering

voor hem had. De glasramen van het Gerechtshof horen tot één van zijn belangrijkste werken. Jammer genoeg werden deze door oorlogsschade verwijderd en naar het blijkt liggen ze nog ergens opgeslagen in het gebouw zelf. Dit werk bevat 28 panelen en inhoudt de evocatie van de rechtspraak en van de Oostendse nijverheid en scheepvaart. Andere werken zijn het Sint-Jozefsraam in de voorgevel van de Sint-Jozefsschool in de Léon Spilliaertstraat (1948), de brandglasramen van de kerk O.L. Vrouw-Koningin te Mariakerke (1958) en de O.L.V. kapel in Raversijde (1961). Ook buiten Oostende heeft hij opdrachten uitgevoerd o.a. te Blankenberge (Stadhuis), De Haan (Sparreduin), Lombardsijde (dorpskerk), Adinkerke (dorpskerk). Westerduin bleef werken in zijn atelier gelegen in de Zwaluwenstraat tot hij in 1966 er officieel mee stopte. Cor WESTERDUIN overleed op 08 juni 1980.

Louis VANHOORNE (merkpunt 7) - aanwijzer 35.01.01 -

Wij komen dus aan in de parkgraven, de richtingaanwijzers met vermelding "perk 35 - rij 01- nrs. 01 tot 44" dienen gevolgd. Op het einde van het te volgen voetpad, vooraleer men via enkele treden afdaald naar de voorliggende straat, staat rechts het grafteken van Louis VANHOORNE. De persoon dus die zijn naam gaf aan dit perk. VANHOORNE werd geboren in Snaaskerke op 18 november 1908, was gemeenteraadslid van 6 januari 1947 tot en met 15 januari 1979.

Sinds het ontslag van Leo PORTA was hij de anciënniteitsdeken van de gemeenteraad. Schepen van 01 januari 1971 tot 15 januari 1979, in deze functie had hij opeenvolgend, in 1971, de bevoegdheden van Burgerlijke Stand - Bevolking - Militie, Groendienst, Reinigingsdienst, Slachthuis, Sociale Zaken, Gezinszorg en Derde Leeftijd (samen met Raymond MIROIR). In 1972 - 1976 idem maar met uitzondering van de Groendienst.

In 1977 - 1979 Burgerlijke Stand - Bevolking - Militie, Sociale Zaken, Gezinszorg, Erediensten en Derde Leeftijd (samen met Alfons LARIDON). VANHOORNE zette zich o.a. in voor de realisatie van een verbrandingsoven en een kinderdagverblijf.

Was vakbondsman van het ACV (gevolmachtigde van de Gewestelijke Administratieve Dienst). Ook was hij koster-organist in de parochie van Sint-Jan. Op 15 januari 1979 werd hem de titel van ereschepen door de gemeenteraad toegekend. VANHOORNE overleed op 10 februari 1982.

Israëlitisch perk

Na het graf VANHOORNE bevindt men zich dus op de aanliggende straat met de rug naar de parkgraven. Men vervolgt de zoektocht door naar links de straat te volgen. Aan de linkerkant heeft men het Belgisch Ereperk, straks een woordje meer daarover. Rechts hebben we een open ruimte. Deze braakliggende zone dient nog een vijftal jaar zo te blijven liggen. Het is grond welke verzadigd is van stoffelijke resten en waarvan de laatste bijzetting dateert van december 1980. Uiterst rechts achteraan, omgeven door een heg, heb je het Israëlitische perk. U kunt dit perk bereiken door op het einde van deze straat naar rechts in te slaan, de weg die U dan volgt loopt aan uw linkerkant langs de grafkelders met als aanwijzer 23-01. Op het einde van deze weg aan uw rechterkant is er een kleine zwart geschilderde toegangspoort met daarop de Davidster. Langs de rechtstaande eikenbiels komt U zo terecht op het Israëlitisch perk.

Respect voor een overledene is altijd één van de belangrijkste punten geweest in het joodse geloof. De begraafplaats bestemd voor de teraardebestellingen van de leden van de joodse gemeenschap, zou zich slechts doen gelden in de talmoedische tijd, met het "bet qevarot", het huis van de graftombes, "het bet olam", het huis van de eeuwigheid, en vervolgens het "bet hayym" (eufemistisch), het huis van de levenden. Het oprichten van een begraafplaats is altijd een van de eerste stappen geweest die een gemeenschap na haar vestiging ondernam.

Gepaste kleding en een onberispelijk gedrag op de begraafplaats zijn gebruikelijk. In principe is het niet toegestaan er te eten of te drinken. In de regel gebeurt het eerste bezoek aan de begraafplaats na zeven dagen rouw, shivah (zeven) genaamd, vervolgens dertig dagen na de begrafenis (shelochim-

periode = dertig) en tot slot elk jaar op de dag van de herdenking van het overlijden, de *yahrzeit*. Men gaat ook naar de begraafplaats tijdens de Eloul-maand, voor het feest van Rosh ha-Shanah, het nieuwe jaar, of ter gelegenheid van de Tishah Be Av, de 9de van de maand van Av, de vastendag ter herdenking van de vernieling van de Eerste Tempel in 586 vóór onze tijdrekening en de vernieling van de Tweede Tempel in 70 van onze tijdrekening, tevens een dag die verband houdt met andere donkere periodes in het antieke en middeleeuwse joodse geloof. Ook de dag voor het feest van Kipour gaat men naar de begraafplaats. Yom Kipour, de Grote Verzoendag, is de meest heilige en plechtige dag van de joodse kalender.

Zeer uiteenlopende gebruiken naargelang van ritus en geografie beheersen de bezoeken aan de begraafplaats. Vandaag de dag is het de gewoonte de handen te wassen bij het verlaten van de begraafplaats, een symbool van zuivering.

Op deze joodse begraafplaats worden mensen bijgezet sedert 1920. Er dient hier evenwel opgemerkt dat niet alle bijzettingen Oostendenaars zijn (zie ons maandblad januari 2000, blz. 4, door Ivan VAN HYFTE : Joodse graven op "t Nieuw kerkhof").

Funeraire paraferalia

Wenst U het Israëlitisch perk niet te bezoeken dan slaat U op het einde van de straat links af. U bevindt zich dan rechts van het Belgisch Ereperk en links van het perk 17 rij 14. Deze straat wordt wel eens door de anciens (oudste aanwezige werklieden in de dienst) de Kapellestraat genoemd. Dit vanwege het grote aantal familiegraven, de keuze en omvang van de graftekens, lees grafmonumenten. Het is dan ook in deze rij, toevallig of niet, dat de meeste grafmonumenten zich situeren met funeraire paraferalia. Met dit laatste wordt bedoeld symbolische objecten.

Ik denk dat het goed is om even enkele van deze in het oog springende graftekens te laten verkennen.

Graf 17.14.21

Het graf met aanwijzer 17.14.21. Op dit grafteken, in het midden van de deksteen, heeft men 6 horizontale platen in natuursteen trapsgewijze geplaatst. Deze treden symboliseren de onsterfelijkheid, de resurrectie, de opstanding na de dood, het leven na de dood. Het aantal treden wijst op het aantal mensen welke in deze vergunning dienen bijgezet.

Graf 17.14.18

Het graf met aanwijzer 17.14.18. Op dit grafteken zijn er vijf afgeknotte zeshoekige zuilen geplaatst. Trapsgewijze naar beneden komend, naar de voorkant van het graf. Een afgeknotte zuil wijst op een kort leven. Een kind is hier begraven (1976 - 1980). Het aantal zuilen verwijst naar het aantal personen welke hier zullen worden bijgezet. Deze afgeknotte zuilen zijn een moderne versie van deze (meestal slechts één geplaatst per graf) die men menigmaal vindt op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg. Daar zijn de zuilen rond van vorm en reeds te vinden op de oudste graven aanwezig. Afgeknotte zuilen vinden hun oorsprong in de klassieke bouwkunst (classicisme) welke een gegeven waren van de nooit ophoudende interesse voor de oudheid sedert de Renaissance.

Graf 17.14.01

Het graf met aanwijzer 17.14.01. Graf met buste. Alhoewel een familiegraf SEYS is het terzelfder tijd ook een soort cenotaaf ter nagedachtenis van Maurice SEYS. Het epitaaf (I.M. = in memoriam) geeft aan dat men hier ook voor een praalgraf staat van een Oostendse politieke gevangene en

slachtoffer van de Nazi's. Maurice SEYS is geboren in Oostende op 19 januari 1898. Tijdens de eerste wereldoorlog nam hij deel aan de slag van de Ijzer.

In 1920 werd hij via een wervingsexamen Adjunct-politiecommissaris. In 1935 werd hij gepromoveerd tot politicommissaris om vervolgens in 1939 de functie op zich te nemen van Hoofdpolitiecommissaris.

Onder zijn bewind werd het korps gemoderniseerd. Elke wijk kreeg een vaste wijkagent en het was door zijn toedoen dat de motorbrigade werd opgericht (in Oostende sprak men van de "Vliegende pliche"). SEYS maakte deel uit van de Weerstand tijdens de tweede wereldoorlog. Na een eerste maal te zijn opgepakt op 9 oktober 1941 (met drie weken in hechtenisname) wordt hij een tweede maal opgepakt op 9 januari 1944. In maart 1945 bezwijkt hij in het exterminatiekamp ELLERICH (Concentratiekamp DORA - Duitsland).

Belgisch Ereperk

Aan de overkant bevindt zich het Belgische Ereperk. Zoals reeds in de historie van deze begraafplaats uiteengezet was het aanvankelijk de toenmalige Stadsingenieur, de heer August VERRAERT, die instond voor de eerste aanleg en het ontwerp van de plattegrond van de begraafplaats. Hij had in zijn ontwerp de ruimtes voorzien waar de Britse begraafplaats en het Belgisch Ereperk zouden komen. Bij de Britse begraafplaats (waar ook de helden van de Vindictive begraven liggen) werd de traditionele aanleg gevolgd rekening houdend met de oppervlakte van het beschikbare terrein. In het Belgisch Ereperk daarentegen was het vanaf het begin, en dit tot 1961, vrij de door de familie gekozen graftekens te plaatsen (zoals nog steeds het geval is op de begraafplaats aan de Klaverstraat in Stene-Dorp). In 1961 werd deze verscheidenheid aan graftekens vervangen door eenvormige rechthoekige graftekens in zandsteen. Ook werd naar het ontwerp van de heer Arnold DEVOS, de toenmalige Stadsingenieur, het perk heraangelegd. Een symmetrisch aangelegd grasperk, éénvormigheid van de graftekens geplaatst op een regelmaat van afstand en omzoomd met een rijkdom aan lage beplantingen (met inbegrip van de calvarie), zo mag men het ontwerp van DEVOS noemen.

De aanleg van het perk (inclusief ontgravingen en herbegraven) duurde tot 1966. In het Belgische Ereperk liggen er 765 personen begraven (toestand 15 augustus 2000).

Ook zijn er 6 graven van Franse soldaten aanwezig.

De rechthebbenden om in dit perk te mogen begraven worden zijn :

- de op het slagveld gevallen militairen
- de door de vijand ter dood gebrachte personen
- de personen overleden tijdens hun verzetspleging tegen de vijand
- de militaire oorlogsinvaliden.

De witte fakkel

En zo komt men aan de witte kolom gesitueerd vóór de calvarie, in het midden van de middenbaan lopend van de inkom naar de calvarie en in het midden van de straat welke de scheiding aangeeft tussen de Belgische en Britse Ereperken aan de aangelande grafkelders van de perken 17 en 18. Het is een witte zuil die bovenaan voorzien is als fakkel en welke telkens ontstoken wordt bij diverse vaderlandse herdenkingsceremonieën. In deze zuil worden de urnen bewaard van twee jonge Oostendenaars die in de concentratiekampen gebleven zijn. Leopold JACQUEMIN (1917 - 1944) en Marcel MECHIELS (1921 - 1944). Op de zuil staat de inscriptie "*Oostende herdenkt zijn helden*". Deze zuil werd opgericht ter nagedachtenis aan de politieke gevangenen.

Karel JONCKHEERE - Jozef CANTRÉ - aanwijzer 11.01.40 -

Men vervolgt de zoektocht door de kleine straat te nemen rechts van de middenbaan.

Aan de rechterzijde heeft men de grondvergunningen van het perk 11 rij 01.

Op zes graven van de hoek bevindt zich het graf van de ouders van Karel JONCKHEERE, Camiel en Victorine Declercq. Dit grafteken is versierd naar een tekening van Jozef CANTRÉ (de man van het beeld "De communicatiemedia" op het postgebouw aan de Hendrik SERRUYSLAAN).

Jozef CANTRÉ

Jozef CANTRÉ is geboren in Gent op 29 december 1890 en daar ook overleden op 29 augustus 1957. Beeldhouwer en graficus. Als leerling aan de Academie van Gent maakte hij in 1909 zijn eerste beelden. Week uit naar Nederland in 1918 en keerde in 1930 terug naar Vlaanderen. Tussen 1941 en 1946 was hij leraar aan het Hoger Instituut voor Toegepaste Kunsten te Brussel. Hij trad toe bij de beweging van het expressionisme en sneed zijn beelden bij voorkeur rechtstreeks uit hout. Zijn eerste beelden vertonen een streng gesloten vorm en een statisch karakter. Omstreeks 1930 bracht hij geleidelijk meer beweging in zijn composities.

CANTRÉ wordt gerekend tot de meest typische vertegenwoordigers van het expressionisme.

Karel JONCKHEERE

Karel JONCKHEERE is geboren in Oostende op 09.04.1906 en overleden in Rijmenam op 13.12.1993. Schrijver en leraar (1929 - 1945), rijksinspecteur van de Openbare Bibliotheken van West-Vlaanderen, en van 1954 tot 1973 ambtenaar bij de rijksadministratie te Brussel. Hoewel hij ook novellen, reisverhalen, kritieken en essays heeft geschreven, is hij in de eerste plaats een dichter. De individuele belijdenis-lyriek is een constante in zijn uitgebreide productie. Thema's zijn achtereenvolgens de ouders, voorouders, de zee, de liefde en het verdriet van een kinderloos paar, de dood en God, sinds 1950 had hij het over het ontgoochelende leven.

Jules PEURQUAET (merkpunt 8) - aanwijzer - 13.05.31.

Na zich te hebben opgehouden aan het graf van de ouders van Karel JONCKHEERE vervolgen we onze weg, zo gaan we terug en lopen de naamzuilen van de verongelukte vissers op zee links voorbij. Voor de pleurant van Geo VERBANCK slaan we het voetpad in. We bevinden ons in het perk 13 rij 5. We lopen zo verder en bemerken aan de linkerzijde van het voetpad een merkwaardig graf met vooraan de afbeelding van een dodenmasker met daaronder de vermelding "Het dankbare volk aan Jules PEURQUAET". Inderdaad dit is het graf van Jules PEURQUAET; een ontwerp (opnieuw) van architect EYSSELINCK in samenwerking met Jozef CANTRÉ, het duo dus van het Postgebouw.

Julien (Jules) PEURQUAET is in Oostende geboren op 30 november 1885 en er op 4 oktober 1947 overleden. Reeds op jonge leeftijd kwam PEURQUAET in aanraking met de wereld van armoede en vernedering welke een dagdagelijks deel was de arbeiders en hun familie die leefden in de schaduwzone van de mondaine wereld die Oostende rond het einde en het begin van de vorige eeuwwisseling was. Zijn ouders hadden in de Witte Nonnenstraat een handel in koloniale waren en dranken. Maar door het vroeg overlijden van zijn vader had het gezin (6 kinderen) duidelijk met armoede te kampen. PEURQUAET moest gaan werken. Hij werkte aanvankelijk als paswerker bij het Zeewezen om later over te schakelen naar bankwerker bij de Wagons-Lits. Na zijn legerdienst kon hij aan de slag bij de trammaatschappij, nog steeds als bankwerker. Hij beseftte snel de voordelen van het syndicalisme en de noodzaak om onder arbeiders samen te werken. Daarom stichtte hij in 1909 het "tramsyndicaat". Tijdens de eerste wereldoorlog werd PEURQUAET door de Duitse bezetter bestempeld als gevaarlijk; om de twee weken diende hij zich aan te melden op de

Kommandantur. Na de oorlog zette hij zijn activiteiten verder in het syndicalisme en werd aldus in 1919 permanent secretaris van de vakbond. In 1921 wordt hij verkozen als socialistisch gemeenteraadslid. In 1925 wordt hij verkozen voor de provincieraad en in 1932 volksvertegenwoordiger. Hij zetelde tot in 1946 in de Kamer; het was om gezondheidsredenen dat hij ontslag nam. In 1933 wordt hij aangesteld als Schepen van Openbare werken, een functie die hij bleef vervullen tot aan zijn dood. De tweede wereldoorlog noodzaakte hem clandestien te gaan werken. Met enkele toegewijde medewerkers gaf hij toen het sluikblad "Uilenspiegel" uit. PEURQUAET zette zich in voor de uitbouw van Oostende; zetelde in diverse commissies, o.a. de commissie der Regie van Gas en Elektriciteit; raad van Beheer der Thermae; commissie van het openbaar Stapelhuis; commissie der stedelijke pensioenkas. Ook verrichte PEURQUAET baanbrekend werk op syndicaal vlak; stichter van de metaalbewerkerbond, stichter van het syndicaat voor gemeentepersoneel en was voorzitter van de Federatie van Vakbonden. Verder was hij nog voorzitter van de Werkrechtensraad te Oostende, lid van de raad van beheer van de Oostendse bouwmaatschappij "De Oostendse Haard" en voorzitter van "Het Volkshuis". In 1947 overlijdt Jules PEURQUAET.

Na zijn overlijden werd beslist de naam van de straat waar het socialistische vakbonds- en partijlokaal "De Noordstar" gelegen was (vroeger Veldstraat) te wijzigen en naar hem te noemen.

Gérard HOLMENS

We lopen verder en op het einde van de rij slaan we links in. Onmiddellijk om de hoek staan we voor een grafkelder met een uiterst vreemd grafmonument. Dit is meteen ook het laatste graf welke op deze ontdekkingsstocht verkend wordt met begeleidende tekst.

Hierna geef ik nog enkele tips van graftekens welke om hun inhoud (personen) of voor hun bouwfysische kenmerken interessant zijn. Maar eerst het voorliggende graf welke in de volksmond ook de "V-1" genoemd wordt vanwege zijn eigenaardige vorm, dit naar het Duitse geheim wapen (ook nog de vliegende bom genoemd) welke de Nazi's, op het einde van de tweede wereldoorlog, als vergeldingswapen op Londen, de bevrijde steden en de geallieerden afschoten.

Dit is het graf van de schoonouders van Gérard HOLMENS. Het grafteken is een ontwerp en uiteraard een beeldhouwwerk van HOLMENS zelf. Op het graf een tekst "Vivre c'est se preparer à mourir sans regret"; "Leven is zich klaarmaken om te sterven zonder spijt". In een onderhoud met weduwe HOLMENS; mevrouw Désirée THONON, vertelde ze mij dat haar man graag en intens genoot van het leven, hij nam elke kans ten baat om van de geneugten des levens te profiteren. De epitaaf zal dan ook dermate een weerspiegeling zijn van zijn hartgrondig levensfilosofie.

Gérard HOLMENS werd geboren te Oostende op 29 september 1934. Studeerde aan de academie te Antwerpen, te Gent en aan de vrije academie "La Grande Chaumière" te Parijs.

Hij debuteerde aanvankelijk met enkele figuratieve beelden en vond weldra een persoonlijke uitdrukkingvorm in een imaginaire figuratie. De indrukken van de natuur omvormend tot zelfstandige ruimtelijke composities. Vanaf 1965 creëerde hij een reeks "mobiele steensculpturen" waaronder zijn "corbillard". Het was een laatste wens van HOLMENS om in dit kunstwerk bijgezet te worden op het kerkhof te Mariakerke (waar Kunstschilder James Baron ENSOR begraven ligt). Evenwel werd dit verzoek door de toen bevoegde Schepen en in de Commissie voor Grafmonumenten van de hand gedaan als onmogelijk. Immers is de betrokken site, lees begraafplaats, bij KB van 27 mei 1975 geklasseerd en mogen er dusdanig geen zone vreemde constructies neergepoot worden.

Mevrouw Désirée HOLMENS-THONON heeft toen herhaaldelijk aangeklopt bij de diverse bevoegde diensten, maar tevergeefs.

HOLMENS werkte uitsluitend in "taille directe" en gebruikte harde steensoorten, arduin; Zweeds en Italiaans marmer, Doornikse hardsteen. Zijn beeldhouwwerken evolueerden naar een zuivere beeldhouwkunst gebaseerd op contrasten van holle en bolle vormen, van volumes en holtes. Enkele

voorbeelden van zijn oeuvre zijn, Ruimtelijke zelfstandigheid (Leopoldspark -1963, De Krijger - 1963 - Cultureel Centrum Brugge). Gérard HOLMES overleed op 4 januari 1995 in Moulines (Frankrijk). Hij is bijgezet in een onvergunde nis van het columbarium op de begraafplaats van Stene-Dorp.

Vrije wandeling

Dit kun je beschouwen als een uitnodiging om zelf via (nog) enkele voorbeelden van graftekens, welke duidelijk de moeite waard zijn en uiteraard wanneer de "tijd" je mee zit, de begraafplaats nogmaals, zonder traject of leiding, vrij te gaan verkennen.

Aanwijzer 14.04.54.

Grafkelder van de familie Ignace VANREMOORTELE - VANOVERBEKE.
Zoon Raymond, geboren in Oostende op 04.06.1921, maakte deel uit van de Brigade PIRON (Belgische bevrijdingseenheid), Sneuvelde in Normandie (Solonelles) op 27.08.1944.

Aanwijzer 16.05.26.

Graf van de gebroeders Gustaaf en Gaston VAN YPER. Interessant gegeven om dit graf te verkennen en aandachtig te bekijken. Gustaaf of liever Gusje was jarenlang de trouwe knecht van de Kunstschilder James ENSOR. Steeds in de schaduw en steeds aan de zij van zijn bijna vriend en werkgever ligt hij hier samen met zijn broer begraven. Wat opvalt is het intense verschil van het graf t.o.v. de andere graven. Ook het verschil tussen het graf en de plaatsruimte van ENSOR en deze van VAN YPER. Zelfs na de dood heb je de meester en zijn knecht. Gustje VAN YPER is geboren in Oostende op 01.04.1884 en er gestorven op 14.12.1963. Het graf werd hersteld en opgesmukt door de dienst begraafplaatsen.

Aanwijzer 17.15.76.

Grafkelder van de familie Carolus GERMONPRÉ - BRAEM. Karel GERMONPRÉ geboren in Oostende op 07.04.1886 is één van de vele vissers welke slachtoffer werd van het oorlogsgeweld. Hij verongelukt met zijn vaartuig de "Oostende 29" op 12.05.1943.
Bemerk op het front van dit grafteken de funeraire parafernalia "kruis - hart - anker" welke staat voor "geloof - liefde - hoop".

Aanwijzer 17.16.21.

Grafkelder van de familie Jan SIMOEN - DEPREZ.
Zoon Lucien, geboren in Oostende op 16.12.1920, maakte deel uit van de Brigade PIRON (Belgische bevrijdingseenheid), sneuvelde en stierf in Leopoldsburg op 13.09.1944.

Aanwijzer 21. 40.115.

Graf van de familie Albert Joseph - Van Haecke en zoon. De dood houdt de gemoederen altijd bezig. Het afscheid moeten nemen van iemand die je zielsgraag ziet. Zo zijn bloemen op een graf een blijk van genegenheid en gemis. Oorspronkelijk was het de bedoeling van iets levend mee te brengen voor de overledene en zo geluk mee te geven aan degene die kwam te overlijden en overgingen naar de andere kant, het onbekende. Anderen uiten hun gemis door bepaalde opschriften en/of foto's op het grafteken aan te brengen. Het grafteken (grafmonument) van de familie Albert Joseph - Van Haecke is een schoolvoorbeeld van wat emoties teweeg kan brengen bij een jonge dertiger welke zijn vader moet begraven.

Het grafmonument is een ode. Een uitbouw geplaatst op een ooit verloren stuk grond, op de hoek van twee aangelande rijen grafkelders. Het oogt mooi, maar is ook "schoon"; als bewijs van iemands zielenroerselen. Bemerkt ook het gedicht aan de linkerkant, genaamd "De zoeker". Hierin slaagt de zoon het geleefde leven van z'n vader neer te schrijven. Zeker de moeite waard om dit graf te verkennen.

Aanwijzer 23.01.20.

Grafkelder van de familie Michel HOOFT. Misschien ietwat bombastisch. Allegorisch in elk geval. Vroeger had de figuur een bazuin in de rechterhand. Vermoedelijk is dit de voorstelling van een engel die de heropstanding luidt en/of brengt.

EPILOOG

Ik ben ervan overtuigd dat deze begraafplaats alsook elke begraafplaats van onze stad de moeite waard is om er een namiddag in door te brengen. Zich vrijmakend van alle overtollige ballast van angsten en vooroordelen tegenover "de dood en het begraven worden" zal men een wereld vinden welke in eerste instantie de zo broodnodige rust geeft in onze helse consumptie gerichte maatschappij. Een wandelweg doorheen een begraafplaats brengt je raadsels, verwondering en ontegenzeggelijk de herinnering van "je weet wel wie en hoe". Herinneren is een zeer persoonsgebonden gegeven welke al of niet met iemand wordt gedeeld en die je terug brengt naar het verleden welke zelfs niet veraf hoeft te zijn. Herinneren laat je toe te beseffen aanwezig te zijn en geeft aan hoe de toekomst zijn kan. Herinneren is een ononderbroken gedachte over vroeger naar nu en wat later zou kunnen zijn en houdt in zich de tijd; "tijd", het thema van Monumentendag 2000.

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel afgewerkt volgens de modernste technologie met multi-scanner

COCK CAMERA SERVICE

Hoek Jozef II straat en Christinastraat - Oostende
Waar kwaliteit nog vakmanschap is

GEDENKSTENEN EN -PLATEN TE OOSTENDE (1^e deel)

door Roger TIMMERMANS

In de jaargangen 1994, 1995 en 1996 van DE PLATE verschenen reeds enkele bijdragen onder bovengenoemde titel. Met de stadsvernieuwing van de laatste jaren werden heel wat nieuwe gedenkstenen aangebracht, waarvan hieronder de teksten

Daarna volgen de teksten van platen en stenen die reeds eerder geplaatst werden, maar nog niet voorkwamen in de vorige reeksen. We dachten dat het de gelegenheid was om ook deze onder de aandacht van de lezer te brengen.

Ter herinnering verwijzen we ook naar de reeks "Monumenten, Beelden en Gedenkplaten te Oostende" verschenen in DE PLATE in de jaargangen 1982 tot 1993, van de hand van de heer Norbert HOSTYN, en onder dezelfde hoofding in 1987 van de heer Jean Pierre FALISE.

We beginnen met, ere wie ere toekomt, twee gekende Oostendenaars.

Aan de voorgevel van het O.L.Vrouwe College, Vindicvelaan 9

OULD-LEERLING O.L.V.-COLLEGE

James ENSOR	(1880-1949)
Leon SPILLIAERT	(1881-1946)

Naast het nieuwe monument van Koning Boudewijn, vóór de Venetiaanse Gaanderijen

Z.M. BOUDEWIJN (1930-1993)
GESCHONKEN AAN DE BEVOLKING
VAN OOSTENDE
DOOR HET COMITÉ JAN PIERS

Albert I Promenade, onder het torenuurwerk

Op 04 juli 1998
werd
de Albert I-promenade
officieel voor het publiek opengesteld
door
Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening
Eddy Baldewijns en Burgemeester Jean Vandecasteele
In aanwezigheid van :
A. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert, G.
Cattoor, schepenen
J. Vandenaabeele, stadssecretaris

Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Ir. P. De Wolf, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Leidende ambtenaar : Ing. Ch. Lauwers

Ontwerper : NV Plantec Oostende

Verlichting : Atelier R. Jéol

Hoofdaannemer : NV Antwerpse Bouwwerken

Gedenkplaat Jacques Brel, Visserskaai t.h.v. St. Paulusstraat

Het water, de zee, de Noordzee, la mer du Nord,
de aarde, het land, de polders, le plat pays
en de haven, de kade als brug, als poort.
Naar een open horizon op de universele klanken
Van... "Le Plat Pays", Jacques Brel 1962

onthuld in Oostende op 4 juli 1999 door de heer Jean Vandecasteele, burgemeester, de leden van het college van Burgemeester en Schepen en mevrouw Jacques Brel.

Dank aan de kunstacademie en de stedelijke diensten van de Stad Oostende.

Stad aan Zee
Oostende

Kaaimuurproject – Ode aan Jacques Brel
Sir Winston Churchillkaai

De eerste muzieknoot werd op 20 april 1999 geschilderd door :
Burgemeester Jean Vandecasteele

Nieuwe bibliotheek

Op 29 mei 1999 werd hier de eerste steen gelegd van de P.O.B. Stadsbibliotheek door en in aanwezigheid van :

Jean VANDECASTEELE, Burgemeester
Dries VERMEESCH, Eddy TULPIN, Willy LABENS, Marina WILLEMS, Hilde VEULEMANS,
Yves MIROIR, Geert LAMBERT en Staf CATTOOR, Schepenen
Johan VANDENABEELE, Stadssecretaris.
Coördinatie Martine MEIRE, Glenn ROMAN, Michel DE LANGHE
Architecten Marc FELIX, Luc GLORIEUX
Frans MAES, Jan DE BUSSCHERE
Bouwheer NV GEMEENTEKREDIET
Aannemer NV STRABAG
Ingenieurs Willy CATTRYSSE, Paul VAN DEN BERGHE

Vindictivelaan – steen ingewerkt in begane grond, bij Kapellebrug

Op 4 juli 1998 werd
de Vindictivelaan
officieel voor het publiek opengesteld door
Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening
Eddy Baldewijns en
Burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van :
A. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert, G.
Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris

Ir. H. Decramer, Afdelingshoofd Administratie Wegen en Verkeer van het Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Leidende ambtenaren : Ir. W. Goudeseune, Ing. A. Ferdinande (Vlaamse Gemeenschap) en Ing. Ch.
Lauwers (Stad Oostende)

Ontwerpers : J. Vandecasteele, F. Vanhaverbeke (WITAB), Ch. Lauwers

Verlichting : Atelier R. Jéol

Hoofdaannemer : Gebroeders De Waele NV

Stationsplein – steen ingewerkt in begane grond vóór ingang station

Op 5 december 1998
werd het Stationsplein
officieel voor het publiek opengesteld door
Minister-Vice-President
Vlaams Minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke ordening
Steve Stevaert
en Burgemeester
Jean Vandecasteele
In aanwezigheid van :

D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert. S.
Cattoor, schepenen

J. Vandenabeele, stadssecretaris

E. Schoupe, Gedelegeerd Bestuurder NMBS

Ir. D. Servaes, Eerste Ingenieur- Afdelingschef NMBS BE Patrimonium

Ir. L. Maes, NMBS BE Instandhouding infrastructuur

Ir. P. Van Parijs, NMBS BE Patrimonium

H. Van Wesemael, Directeur-Generaal De Lijn

L. De Man, Directeur De Lijn West-Vlaanderen

G. Van Canneyt, Afdelingshoofd Techniek De Lijn West-Vlaanderen

Ir. H. Decramer, Afdelingshoofd Administratie Wegen en Verkeer van het Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Ir. W. Goudeseune, Administratie Wegen en Verkeer van het Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap

Leidende ambtenaar : Ing. Ch. Lauwers

Ontwerpers : J. Vandecasteele, F. Vanhaverbeke (WITAB), Ch. Lauwers en F. Decroos

Verlichting : Atelier R. Jéol + WITAB

Studiebureau: NV Belconsulting

Aannemer : NV Penninck

DE GROTE PRIJS VAN OOSTENDE 1933 EERSTE GROOT WIELERCRITERIUM VAN OOSTENDE

door Michel CAPON

De eerste organisatie van het wielercriterium met aankomst op de Zeedijk greep plaats in 1993 (1a) (1b).

Na de economische crisis van 1929 kende de wielersport een merkwaardige opwelling. Deze bijdrage zal belicht worden in twee eigentijdse aspecten, namelijk 1) het sociaal-economisch aspect en 2) het sportief gebeuren.

I. Het sociaal-economisch aspect.

Vanaf 1932 boden de wettelijk vastgelegde taalwetten institutionele bescherming voor de gewone Vlaamse doorsneemers, maar ze maakten geen einde aan een sociologische minderheidsmentaliteit en een sociale symboolfunctie van het Frans, hetgeen vooral in de burgerij en de handelskringen doorwerkte (2).

Het wielrennen was een volkssport bij uitstek. Wielrennen was ook een dankbaar alternatief om uit de dagelijkse miserie te ontsnappen.

Volgend sfeerbeeld uit de lokale pers, met vooruitzichten van het Eerste Groot Wielercriterium van Oostende, zal dit toelichten :

“Evenals Koning Voetbal zijn tijdperk heeft dat hij de massa naar zich aantrekt, zoo beleefd de wielersport dagen van heerlijken en prachtige bloei.

Er werd ons gemeld dat de Vereeniging der Handelaars geweigerd heeft dien veelbelovende koers te steunen. Indien dit waarheid is, denken wij het recht te hebben te vragen : Waarom ? Is het misschien omdat men zaterdag ongetwijfeld meer klakken zal ontmoeten dan hoeden ? Laat ons echter niet uit het oog verliezen dat de samenshooling van deze duizenden klakken den handelaars veel meer nering zal bezorgen dan het bezoek van enkele hoeden. Laatstgenoemden zullen slechts de stad aandoen enkele uren vóór den koers om terstond per auto af te reizen. Terwijl de andere klienteel hier en daar nog wat zal blijven rondslechteren en zoodoende hun centen laten.

Ten andere, de wielersport wordt zoowel door de kleinen als door de grooten in eer gehouden; niet alleen in België, doch ook in vreemde landen. Zien wij bijvoorbeeld niet, jaarlijks de Voorzitter der Fransche Republiek in hoogsteigen persoon de Groote Snelheidsprijs van Parijs bijwonen ? En de onvergetelijke Koning Leopold II ? Hij ontving ten paleize den overwinnaar van den eersten Parijs-Brussel den Luikermetsers HENRY ! De huidige vorst geeft insgelijks blijken niet onverschillig te zijn voor de wielersport. Daarom bedenke men slechts even de gulle ontvangst welke Jef SCHERENS te beurt viel, na zijn overwinning in het Wereldkampioenschap (2 bis). Dit alles om slechts te doen uitschijnen dat de wielersport in ons lande door groot en klein wordt bemind en dat het werkelijk te betreuren is, moest het waar zijn, dat de Vereniging der Handelaars haar steun weigert aan een koers waaruit zij denkeliik het meest profijt zal trekken” (3).

Ter overweging : de plaatselijke pers berichtte de week erop : “De tribunen zijn druk bezet en de omheiningen zien weldra zwart van 't volk” (4).

Deze eerste uitgave beleefde in ieder geval op alle gebied een overweldigend succes en de nu nog levende getuigen bevestigen dit.

II. Het sportief gebeuren.

In de dertiger jaren maakte het organiseren van criteria (wedstrijden in omloop) met internationale bezetting furore.

De florerende V.C. de Zeemeeuw Oostende nam de intentie om ook dit in Oostende te realiseren.

Vanaf 1929 was het Bestuur als volgt samengesteld (5) :

Voorzitter en Directeur van de "Oostendse Wielbaan" : Remi VANBELLEGHEM

Secretaris : Karel STOER

Oefenmeester : Jules VANHEVEL (6)

Schatbewaarder : Marcel VAN ISACKER

Leden : August DIERICKX, Gentiel MARES en Raymond VERBIEST.

Ingevolge het toenmalig art. 182 van de Sportreglementen van de Belgische Wielrijdersbond mocht geen wedstrijd met gesloten omloop ingericht worden binnen een straal van 15 km. van de plaats waar een wielbaan gevestigd was. R. VANBELLEGHEM, wielierliefhebber bij uitstek, slaagde erin de B.W.B.-top te overhalen om een afwijking van het reglement voor de Koningin der Badsteden te bekomen (7).

Het criterium werd vastgesteld op zaterdag 25 juni 1933.

De inrichting berustte bij V.C. De Zeemeeuw samen met het "Bestuur van den Brusselschen Winterveldroom"; deze laatste vertegenwoordigd door de HH. VERGALLE, BARBÉ, VANDENKERCKHOVE, KLOMPERS. Tevens met medewerking van de bladen "Sportwereld" en "Les Sports".

Contracten : 80.000 Fr.

Prijzen : Overwinnaar : 5.000 Fr.

"De overwinnaar zal eventjes de som van 5.000 fr. opstrijken, hetgeen tot nog toe voor slechts zeer belangrijke wedstrijden gedaan werd" (8).

Premies vanwege Sandeman, Imperial Club, sigaretten St. Michel. 5.000 fr. in 3 spurten te winnen.

Omloop : 125 km. = 31 ronden van 4 km.

"Oude Vuurtoren tot aan wedrennen Wellington, Junbluthlaan, Koninklijkestraat, Van Iseghemlaan, Zeewaarts op" (9).

Inkomprijs : 5 fr.

Afhaling der rugnummers : Hotel du Kursaal te Mariakerke.

Voor wat de deelnemers betreft was de fine fleur van de wielersport aan de start. De publieke massa en de 54 deelnemers hadden weinig geluk met het weer. Bij somwijlen regende het oude wijven. Het werd een uiterst moeilijke en zeer lastige wedstrijd.

"Want indien een koers een renner uitput in zijn krachtinspanningen, dan is het zeker wel deze van zaterdag laatst. Vooral de ramp dat naar den Zeedijk leidt, was zeer vermoeiend" (10).

Bij de ronden 23, 24, 25 en 26 demarreerde Sylvère MAES telkens op die ramp zo heftig dat de grote namen onverbiddelijk er afgereden werden. De sierlijke Fransman Georges SPEICHER kon dit niet meer aan : bij de beklimming van de ramp in de 25e ronde werd hij zo teruggeslagen dat hij ontmoedigd en nog meer ontgoocheld afstapte en zijn fiets in een kwade bui ten gronde wierp. Zijn verzorger moest zelfs de fiets gaan ophalen(11). Wat een frustratie voor deze gentleman-coureur.

Nochtans was SPEICHER (12) niet van de minste. In datzelfde jaar 1933 won hij de Ronde van Frankrijk (27 juni-23 juli) en werd ook nog Wereldkampioen op de weg (14 augustus 1933) op de omloop van Monthéry in Frankrijk. SPEICHER wou zijn conditie in dit wereldkampioenschap even testen en ontsnapte al in de eerste kilometers. Hij werd bijgehaald door een groepje met A. MAGNE, R. LAPEBIE, Fred HAMERLINCK en CANARDO (12 bis), maar ging alleen door op 130 km. van de aankomst. Hij won met 5 min. voorsprong op Antonin MAGNE (Fr) en VALENTIJN (Ned), HAMERLINCK (B), SCHEPENS (B), BINDA(I), en de groep volgden op 10 minuten (13)(14). Wielerkenner Georges MATTHYS schetste het als volgt : "SPEICHER is in 1933 de beste wegrenner van het heeal" (15).

Bijgevolg moet dit Oostends criterium een grote vernedering voor hem betekend hebben, voornamelijk door het optreden van Sylvère MAES.

Ook Sylvère MAES kende een vruchtbaar 1933.

In het voorjaar had hij Parijs-Roubaix gewonnen (16 april). Na 10 km. was hij samen met Julien VERVAECKE (16) reeds in de eerste vlucht betrokken. Ze werden ingelopen, maar in Doullens zijn ze opnieuw bij deze die hun heil zochten in een ontsnapping. Te Carvin, op slechte kasseien, moet de voorlaatste overgeblevene A. MAGNE (17) loslaten. S. MAES en J. VERVAECKE voleindigden hun helletocht en gingen in deze volgorde over de meet (18).

In Oostende bleek duidelijk dat S. MAES die dag merkkelijk veel sterker was dan SPEICHER.

"De Grootte Prijs der Stad Oostende was een Waterloo der "Favoris", die eindigde met een verrassende doch verdiende overwinning van den jeugdigen Karel KAERS. De 19-jarige Belgische hoop vond de energie en wilskracht om op ongeveer 400 meter op kop te vertrekken en zegevierend een uitersten aanval van Georges RONSE, MAES en andere Jan AERTS'en af te slaan, die nochtans allen rap uit de voeten kunnen" (20).

Uitslag (21) :

1. Karel KAERS op rijwiel Bury : 125 km. in 2 u 56' 35" (gemiddelde van 42, 47 km per uur)
2. Georges RONSSE op ½ wiel (22)
3. Sylvère MAES op 1 lengte (19)
4. Jean AERTS (23)
5. Oscar HAUTMAN (D)
6. Thys VAN OERS (N) (24)
7. Frans BONDUEL op 25" (25)
8. Lode HARDIQUEST (26)
9. Gelijk : Jan WAUTERS (27), Jan RAES, Emiel DECROIX (28), Maurits SEYNAEVE (29), Albert BILLIET (30)
14. Albert BUYSSE (31) - 15. Jozef MOERENHOUT (32) - 16. Kurt NITZSCHKE (D) (32 bis) - 17. Georges LEMAIRE (33) - 18. Leo DERYCK - 19. Gerard DESMET - 20. André MORTIER - 21. Maurtis COCQUERIAUX

Merk op de gemiddelde snelheid voor die tijd !

De premie van 5.000 fr. werd gewonnen door Romain GYSSELS voor Georges RONSSE.

Voornaamste opgevers : Jules VERHEVEL (6), Georges SPEICHER (12), Maurice ARCHAMBAUD (F) (35), Romain GYSSELS (34), Alfred HAMERLINCK (36), Gaston BERY (37), Jef DEMUYSERE (38), Gustaaf DANNEELS (39), Julien VERVAECKE (16), Emil RICHLI (Zw) (40), Raffaele DI PACCO (41).

Staf VANSLEMBROUCK (42) werd teruggeslagen door materiële pech (4).

“KAERS weent van blijdschap, terwijl hij met bloemen beladen, met moeite door het volk dringt” (4).

KAERS werd op 3 juni 1914 te Vosselaar (bij Turnhout) geboren. Hij boekte 118 overwinningen in de jeugdcategoryen.

“Begin 1933 werd hij onafhankelijke en won onmiddellijk te Hakendover. Ziende dat hij daar niets meer te leren had, werd hij beroepsrenner. Zijn eerste profwedstrijd was “Den Grooten Prijs van Oostende”. Wedstrijd die hij glansrijk won” (43).

Dit was uiteraard een opmerkelijke prestatie. Zijn sprint was onweerstaanbaar. Wanneer hij op kop vertrok geraakte geen enkele tegenstrever er nog over (44).

Het jaar nadien 1934 won hij te Leipzig het wereldkampioenschap in een groepssprint voor L. GUERRA en G. DANNEELS (45). Merken we op dat hij toen maar 20 jaar telde. Belgisch Kampioen op de weg in 1937 te Brugge was ook een belangrijke overwinning (46). In 1939 won hij, na een druk winterseizoen als zesdaagse renner, ook nog de Ronde van Vlaanderen (47). Vanaf de Vlaamse Ardennen was Romain Maes onhoudbaar en reed de een na de andere uit het wiel. KAERS en VISSERS konden aanklappen en de uitslag liet geen twijfel : 1° KAERS, 2° R. MAES op 3 lengten en 3° werd VISSERS op 10 lengten (48).

KAERS was een veelzijdig pisterenner. Hij was de eerste achtervolgingskampioen in 1939 over 5 km. Hij liep Félicien VERVAECKE in na nog maar 1'49" rijden (49). Daarbij was hij zo snel dat hij zelfs gekwoteerde sprinters meester kon. Zijn grootste verrichting als sprinter was ongetwijfeld de herkansing van het wereldkampioenschap snelheid te Charleroi in 1938. KAERS klopte daarbij de wereldkampioen 1938 Arie VANVLIET, W.K. 32-33-34-35-36 en 37 Jef SCHERENS, Albert RICHTER (3° in W.K. 38), Louis GERARDIN (4° W.K. 38) en de opkomende Frans COOLS (werd Belg. Kampioen in 40) (50). In 1941 werd hij 2° in de Belg. Kamp. achter SCHERENS. Hij won tevens ook 4 zesdaagsen.

KAERS was in zijn tijd waarlijk “het fenomeen” zoals hij toentertijd om zijn veelzijdigheid genoemd werd (51).

De eerste uitgave van “De Grooten Prijs van Oostende” kende aldus een memorabel verloop met een memorabele winnaar.

VERWIJZINGEN

(1a) 75 jaar Zeemeeuw; Amedée GEVAERT, blad 2.

(1b) Le Cyclisme 1935; Paul BEVING en Albert VANLAETHEM, blz. 181.

(2) Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging 1998 Lannoo, blz. 3022.

(2bis) In 1932 te Rome waar hij MICHAEL (F) en ENGEL (D) klopte. Veloo 2000, Harry VAN DEN BREM, blz. 569

(3) De Zeewacht 24/06/1933.

- (4) De Zeewacht 01/07/1933.
- (5) Zie noot 1a.
- (6) Jules VAN HEVEL (° Koekelare 10/3/1895 + Oostende 21/7/1969). Prof 1919-35. Talentrijk wielerkampioen die in de periode na .W.O I zowel opgang maakte op de weg als op de baan.
 Voornaamste overwinningen : - Kamp. van België 20-21
 - Ronde van Vlaanderen 20
 - Parijs-Roubaix 24
 - Ronde van België 28
 - Azencriterium 23-24
 - Kamp. van Vlaanderen (Koolskamp) 19-20
 - Zesdagen : 2 zeges
- Uit Velo Gotha 1984, René JACOBS, Hector MAHAU, Harry VAN DEN BREMT, René PIROTTE, blz. 550.
- (7) Zie noot 1a.
- (8) Zie noot 3.
- (9) ibidem.
- (10) Zie noot 4.
- (11) Les Sports 04/07/1933; Albert VANLAETHEM (vrij uit het Frans vertaald).
- (12) Georges SPEICHER (° Parijs 8/6/07). Andere belangrijke zeges :
 - Kampioen van Frankrijk 35-37-39
 - Parijs-Roubaix 36
 - Prof van 32 t.e.m. 45. Hij was één van de eerste renners die gebruik maakte van een versnellingsapparaat.
 Uit: Velo Gotha blz. 497. Zie noot 6.
- (12 bis) Mariano CANARDO (Sp) : Prof 26-43.
 Voornaamste zeges : Kamp. van Spanje 30-31-33-36.
 Ronde van Marokko 37-38.
 Vuelta a Cataluna 28-29-30-32-35-36-39.
- Zie noot 6 blz. 91.
- (13) Het Rijke Vlaamse Wielerleven 1942, deel II, uitg. Snoeck Gent, Karel VAN WIJENDAELE, blz. 158 tot 164.
- (14) De Galerij der Kampioenen, 7e deel, Georges MATTHIJS, blz. 429.
- (15) ibidem.
- (16) Julien VERVAECKE (°Dadizele 03-11-1899 + Roncq (F-Nord) mei 40). Broer van Félicien en Alidor. Prof 26-35.
 Voornaamste overwinningen : Parijs-Roubaix 30
 Parijs-Brussel 32; welke hij won na een vlucht van 200 km.
 In 1940, tijdens de aftocht van de geallieerden, werd hij aangehouden door Poolse soldaten die behoorden tot het detachement van het Britse leger. Hij had zich verzet tegen de inbeslagneming van zijn huisraad die moest dienen om een barricade op te werpen. Hij werd overgebracht naar Roncq waar hij gefusilleerd werd. Zijn stoffelijk overschot werd pas na vele weken later ontdekt. De juiste datum van zijn overlijden is niet bekend. Uit : Velo Gotha blz. 599. Zie noot 6.
- (17) Antonin MAGNE : prof 26-39.
 Voornaamste overwinningen : - Tour de France 31-34.
 - Wereldkampioenschap 36
 - Landenprijs 34-35-36 (was 142 km. tijdrit).
- Uit : Velo Gotha: zie noot 6.
- (18) Chronique d'une légende Paris-Roubaix. Tome I, chapitre 26. Pascal SERGENT.
- (19) Sylvère MAES (°Zevokote 27-08-09 + Oostende 05-12-66).

Won twee keer de Tour de France (36 en 39) en zag een derde zege verloren gaan indien hij, als leider in de Tour 37, niet had opgeven als gevolg van de incidenten om en rond de Belgische ploeg in Bordeaux.

Uit Velo Gotha blz. 297. Zie noot 6.

(20) Zie noot 4.

(21) ibidem.

(22) Georges RONSSE : prof 26-38.

Voornaamste overwinningen : - Wereldkampioenschap 28 (Budapest) + 29 (Zurich).

- Parijs-Roubaix 27

- Parijs-Brussel 28

- Bordeaux-Parijs 27-29-30.

- Kamp. België veldrijden 29-30.

- Kamp. België halve-fond 34-35-36

Uit Velo Gotha blz. 454. Zie noot 6.

(23) Jean AERTS : prof 29-44.

Voornaamste overwinningen : - Wereldkampioen amateurs 27 en profs 35.

- Kamp. België 36

- Parijs-Brussel 31.

Ibidem blz. 18.

(24) Thijs VAN OERS (Ned) : op het wereldkampioenschap 1934 te Leipzig waar K. KAERS won, rangschikte hij zich 8^e.

Wereldkampioen: Wim VAN EYLE, blz. 28.

(25) Frans BONDUEL : prof 28-47.

Voornaamste overwinningen : - Ronde van Vlaanderen 30.

- Parijs-Brussel 34-39.

- Parijs-Tours 39.

Velo Gotha blz. 68. Zie noot 6.

(26) Lode HARDIQUEST : prof 32-40.

Voornaamste overwinningen : Ronde van Vlaanderen 36

Ibidem blz. 226.

(27) Jean WAUTERS : prof 30-38.

Voornaamste overwinningen : Parijs-Rijsel 30-38.

Ibidem blz. 612.

(28) Emile DECROIX : prof 30-37.

Voornaamste overwinningen : Ronde van België 36.

Ibidem blz. 129.

(29) Maurice SEYNAEVE : prof 29-40.

Voornaamste overwinningen : - officieus W.K. veldrijden 34 en 36.

- Kamp. van België veldrijden 33-34-35-36-37.

Ibidem : blz. 490.

(30) Albert BILLIET : prof 29-40.

Winnaar van 12 zesdaagsen

Ibidem : blz. 56.

(31) Albert BUYSSE : prof 31-42.

Winnaar van 9 zesdaagsen

Ibidem blz. 85.

(32) Jef MOERENHOUT : prof 32-46.

Winnaar Ronde van België 35.

Ibidem blz. 348.

(32 bis) Kurt NITZSCHE (D) : deelnemer Tour de France 31 en 34.

Tour de France, Rob GROEN en Reina VANDER WAL blz. 233.

(33) Georges LEMAIRE : prof 30-33.

- Kampioen van België 32.
Velo Gotha blz 277. Zie noot 6.
- (34) Romain GIJSSELS : prof 30-36.
Voornaamste overwinningen : - Ronde van Vlaanderen 31-32.
- Parijs-Roubaix 32.
- Bordeaux-Parijs 32.
- Ibidem blz. 202.
- (35) Maurice ARCHAMBOUD (F) : prof 32-43.
Winnaar Parijs-Nice 36-39.
Ibidem blz. 30.
- (36) Alfred HAMERLINCK : prof 27-36.
Koning van de kermiskoersen in 29 (14 zeges), in 32(13 zeges) en in 33 (15 zeges)
Ibidem blz. 225.
- (37) Gaston REBRY : prof 26-40. Bijgenaamd "de bull-dog".
Voornaamste overwinningen : - Parijs-Roubaix 31-34-35.
- Ronde van Vlaanderen 34
- Parijs-Nice : 34.
- Ibidem blz. 437.
- (38) Joseph DEMUYSERE : prof 28-38.
Winnaar van Milaan-San Remo 34.
Ibidem blz. 137.
- (39) Gustaaf DANNEELS : prof 33-46.
Voornaamste overwinningen : - Kamp. België 35.
- Parijs-Tours 34-36-37.
- Ibidem blz. 122.
- (40) Emil RICHLI (Ch) : prof 27-34.
Kampioen van Zwitserland sprint 31-32-33. Zesdaagsen : 7.
Ibidem blz. 440.
- (41) Raffaele DI PACO (It) : prof 29-45.
Giro : 15 overwinningen. Tour : 11 dagzeges. Zesdaagsen : 2 zeges.
Ibidem blz. 161.
- (42) Gustaaf VANSLAMBROUCK : geboren en getogen Oostendenaar.
° 25-03-02 + 07-08-68. Prof. 26-34 Lid van de V.C. De Zeemeeuw Oostende. Vergt een
afzonderlijke bijdrage.
- (43) De Galerij der Wielerkampioenen deel 9, Georges MATTHIJS, blz. 554.
- (44) Ibidem.
- (45) Wereldkampioen, Wim VAN EYLE, blz. 27.
Wielerkampioenen, Bertin LAFOSSE, blz; 34.
- (46) Velo 2000 Harry VAN DEN BREMT, blz. 492.
- (47) De Ronde Van Vlaanderen, Rik VANWALLEGHEM, blz. 76.
Velo Gotha blz. 251. Zie noot 6.
- (48) De Galerij der Wielerkampioenen, Georges MATTHIJS, blz. 555.
De Ronde Van Vlaanderen, Rik VAN WALLEGHEM, blz; 76.
- (49) Velo Plus, Harry VAN DEN BREMT en René JACOBS, blz. 276.
- (50) Zie noot 43, blz; 556.
- (51) Velo Gotha, blz. 251. Zie noot 6.

NOTA : Waarom wordt hier zo in detail ingegaan op de zegelijst van de deelnemers aan "De Grooten Prijs van Oostende 1933" ? Enkel om aan te tonen welke hoge kwaliteit er in deze omloop het vertrek genomen had. Inderdaad, het was de top-klasse van toen. Alle klasbaks waren aanwezig ! En dit ter ere van deze eersteling.

PLATE-VEILING 2001

Voor de veiling 2001 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2001. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.
2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **100 Fr.** bedragen.
3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.
4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.
5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.
6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
  - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
  - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.
7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

LIDGELD 2001

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate is voor 2001 vastgesteld als volgt

Aangesloten lid	400 Fr
Steunend lid	500 Fr
Beschermend lid: vanaf	1.000 Fr

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 27 oktober) ontvangen hierbij een stortingsbulletin.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

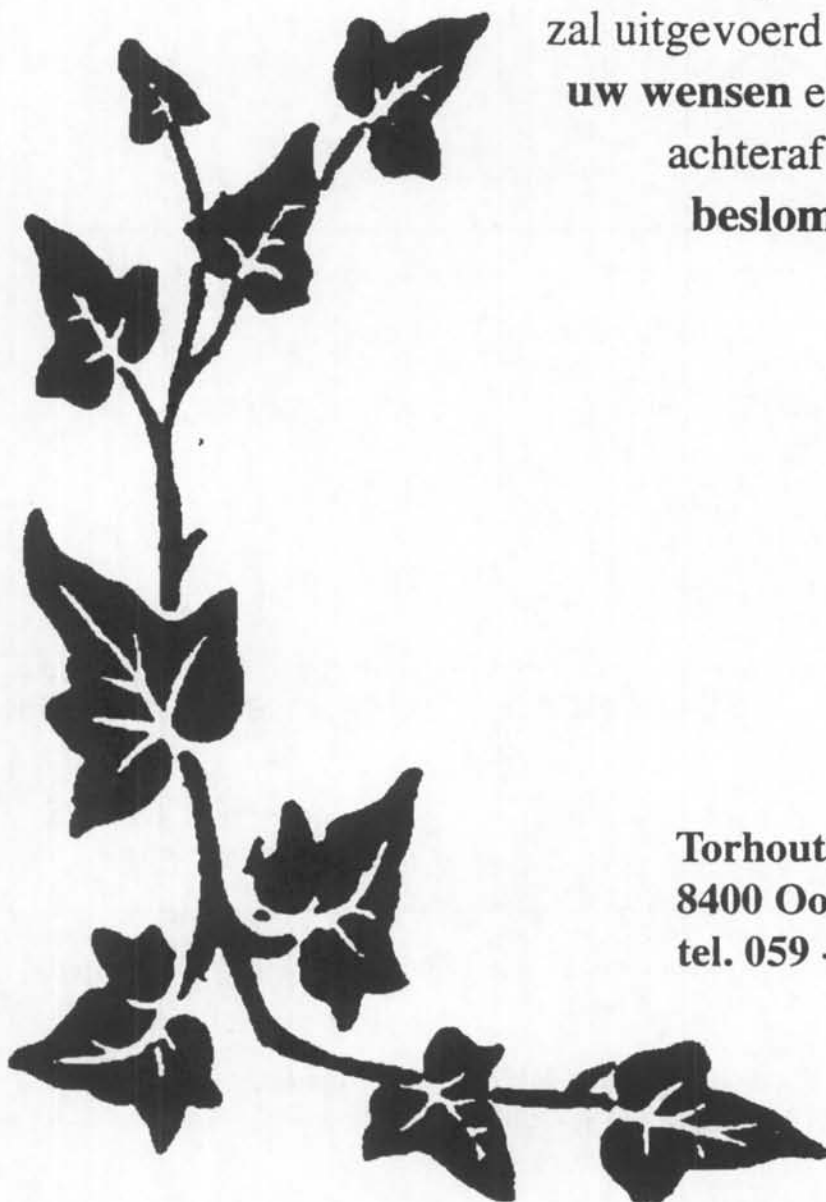
De lidgelden die nu van toepassing zijn werden ingevoerd in 1989. Dit is nu het 13e jaar dat ze niet gewijzigd werden! !

**Dit is o.a. mogelijk doordat enkele leden hun bijdrage gevoelig verhoogden.
Volg hun voorbeeld en geef ons een financieel steuntje**

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het uitvaartkontraakt
is de absolute zekerheid
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële
beslommeringen** heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53